opinie

‘Bij gratie Gods’ beperkt macht van de staat

G. Hoover
pastoor te Maastricht

Wanneer tegenwoordig het principe van scheiding tussen kerk en staat wordt aangehaald, bedoelt men daarmee veelal te zeggen dat men God, kerk en religie buiten het seculiere domein dient te houden.

Zo ook mevrouw Van Veldhoven van D66 in haar pleidooi de formule ‘bij de gratie Gods’ in wetsvoorstellen af te schaffen. Hoewel ik daar niet zonder meer tegen ben, zeker niet waar het wetten betreft inzake bijvoorbeeld abortus, lijkt het mij toch goed de oorsprong van dit principe onder de aandacht te brengen.

We moeten daarvoor terug naar het jaar 1077. De Middeleeuwen dus, een tijd waarvan we volgens Van Veldhoven wel meer gebruiken niet meer hanteren. In dat jaar kreeg de (kandidaat-)keizer Hendrik IV door paus Gregorius VII in Canossa zijn plaats gewezen. Koningen hadden zich niet langer te bemoeien met kerkelijke aangelegenheden.

Tot dan toe beschouwden de Europese vorsten het als hun recht om bijvoorbeeld bisschoppen te benoemen. Weliswaar had deze praktijk voor de kerk grote praktische voordelen opgeleverd, zoals bescherming door de staat van have en goed, paus Gregorius vond deze belangenverstrengeling niet langer acceptabel.

Voor die tijd een ongehoorde en revolutionaire stellingname. Een stelling die fundamenteel is gebleken voor de vorming van de Europese samenleving en cultuur. Het principe scheiding tussen kerk en staat beoogde dus niet Gód buiten de aangelegenheden van de staat te houd, maar de staat buiten die van God.

Dit principe laat ook als geen ander het verschil zien tussen christendom en islam. Het probleem van de islam is niet dat die nooit een reformatie of verlichting heeft gekend, maar wel dat die godsdienst nooit een ‘Canossa’ heeft gekend. Het principe van scheiding tussen kerk en staat is voor vrome moslims even onvoorstelbaar als voor de tegenstanders van paus Gregorius toen.

Kortom, het hele idee van de scheiding tussen kerk en staat is uiteindelijk aan het pausdom te danken. Zowel Voltaire, de Amerikaanse grondwet en het multiculturalisme zijn producten van de moed en de wijsheid van Gregorius, die de staat in de persoon van Hendrik haar grenzen wees. En niet andersom.

Dit principe laat ook het verschil zien tussen islam en christendom

De alimentatieplicht is echt achterhaald

Verplichte mediation is geen oplossing voor vechtscheidingen, betoogt **Lies Wesseling**. Beter is het te werken aan economische zelfstandigheid van beide partners.

Lies Wesseling
directeur van het Centrum voor Gender en Diversiteit, Universiteit Maastricht, bijzonder hoogleraar genderstudies namens Opzij

Volgens advocaat en mediator Marjoleine Boorder zou verplichte mediation bij echtscheiding het aantal vechtscheidingen met de helft kunnen terugbrengen (Opinie, 6 januari). Helaas komt de fundamentele oorzaak van vechtscheidingen er in dit artikel met slechts één woord bekaaid van af: ‘afhankelijkheidssituatie’. Hardnekkige conflicten tussen (ex-)echtelieden spitsen zich vaak toe op alimentatie- en omgangsregelingen, twee conflicthaarden die elkaar ook nog kunnen aanwakkeren: de baanloze echtgenote heeft dikwijls alleen de kinderen als machtsmiddel om haar echtgenoot tot alimentatie te pressen.

Een derde van de huwelijken eindigt volgens de statistieken in scheiding. Het werkelijke percentage scheidingen ligt veel hoger, omdat niet alle duurzaam samenwonenden in het huwelijk treden.

Het is onvoorstelbaar dat de Nederlandse wet nog steeds een alimentatieplicht van twaalf jaar oplegt aan de partner met een inkomen, veeal de man. Vrouwen hebben immers inmiddels alle kansen om in eigen onderhoud te voorzien. Vrouwelijke studentes vormen al minstens twee decennia een kleine meerderheid in het hoger onderwijs. Ze studeren sneller af en behalen hogere cijfers dan hun mannelijke studiegenoten.

Op dit moment hebben vrouwen tussen de 25 en 35 gemiddeld een hoger opleidingsniveau dan mannen van dezelfde leeftijd. Er is dus alle reden om zowel vrouwen als mannen te behandelen als volwassenen, die arbeidsplichtig zijn en in alle opzichten hun eigen verantwoordelijkheden moeten en kunnen dragen.

Een kindertekening van een familie is doormidden gescheurd.

Zelf regelen

Hierbij behoort het vermogen om in het eigen onderhoud en dat van eventuele kinderen te voorzien. Wanneer beide partners economisch zelfstandig zijn, hebben zij een stevige onderhandelingsbasis, ook bij echtscheiding. Bovendien stimuleert werk het vermogen om op professionele wijze conflicten te hanteren, een vermogen dat vaak genoeg wordt aangesproken op de werkvloer. Dit alles bevordert een zakelijke benadering van echtscheiding en voorkomt slepende ruzies omtrent alimentatie- en omgangsregelingen. Economisch zelfstandige partners kunnen hun scheiding zelf regelen, zonder duur betaalde derden zoals mediators, advocaten en rechters.

Mediation is geen tovermiddel, want het bevestigt slechts het onvermogen van scheidende partners om zelfstandig hun conflicten te hanteren. Wanneer de mediation stopt, kan dit onvermogen weer op de voorgrond treden met alle nadelige gevolgen voor de ex’en en kinderen.

Verplichte mediation en opgelegde alimentatie werken onmondigheid in de hand. Daarom moet de alimentatieplicht zo snel mogelijk worden afgeschaft, net als resterende regelingen die kostwinnaarschap faciliteren. Ze zijn echt niet meer van deze tijd, nu vrouwen werkelijk alle kansen hebben gekregen en genomen om de arbeidsmarkt te betreden. De overheid moet beslist geen geld steken in verplichte mediation; dit geld kan beter naar kinderopvang, die tot op de dag van vandaag nog niet op het niveau is gebracht van België, Duitsland, Frankrijk of Zweden, ter bevordering van de emancipatie van vrouwen en mannen.

Mochten vrouwen (of mannen) toch vanuit de veelgeroemde ‘vrije keuze’ beslissen om thuis te blijven voor de kinderen, of omdat ze hun werk ‘niet zo leuk’ vinden, dan moet die keuze ook daadwerkelijk ‘vrij’ zijn. Dat houdt in dat je als volwassen mens zelf opdraait voor alle gevolgen van je eigen keuze (inclusief de armoedeval na scheiding), zonder deze gevolgen af te wentelen op de ex-partner of de staat. Het is een keuze die ik overigens een ieder van ganser harte afraad, en het gegeven dat ze nog steeds vrijwel uitsluitend wordt genomen door vrouwen doet mij ernstig twijfelen aan het ‘vrije’ karakter daarvan.

len

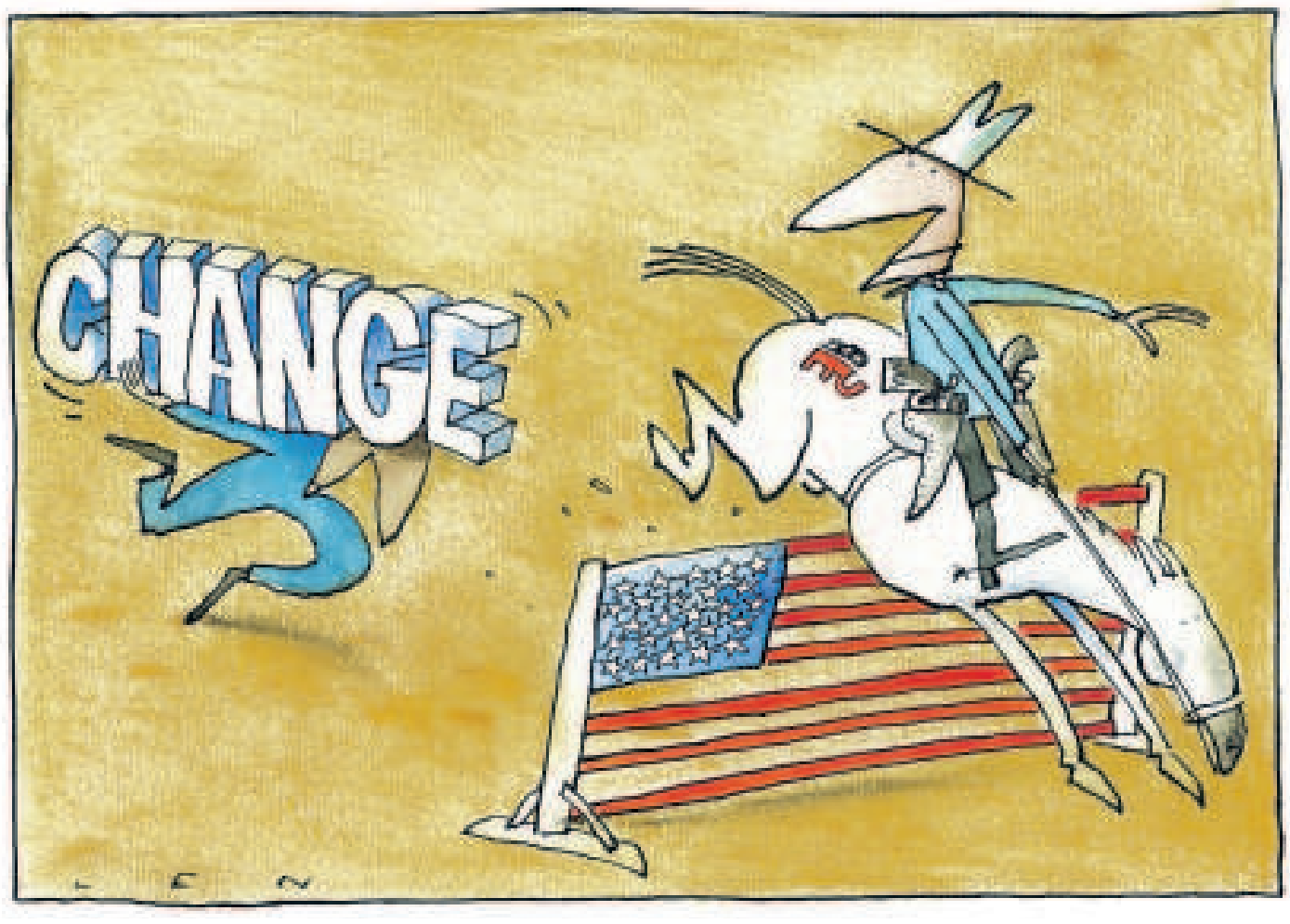

contact

Redactie Opinie Trouw
Postbus 859
1000 AW
Amsterdam
t 020-5629444
opinie@trouw.nl

Opinie is een vrijplaats voor discussie. Alle stukken zijn op persoonlijke titel. Artikelen tellen maximaal 600 woorden, Brieven maximaal 150. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te weigeren, te redigeren of in te korten. Bijdragen worden ook via internet, databank of anderszins verspreid. Eventuele auteursrechten blijven berusten bij de schrijver. Inzendingen graag voorzien van naam, adres en telefoonnummer, ook de e-mails.